

BIBLIOTHECA HISPANA VETUS,

SIVE

HISPANI SCRIPTORES QUI AB OCTAVIANI AUGUSTI ÆVO
ad annum Christi MD. floruerunt.

AUCTORE

D. NICOLAO ANTONIO HISPALENSI I. C.
Ordinis S. Iacobi equite, patriæ Ecclesiæ canonico, regionum negotiorum
in Urbe & Romana curia Procuratore generali, Consiliario regio.

CURANTE

FRANCISCO PEREZIO BAYERIO,
*Valentino, Sereniss. Hisp. Infantum Caroli III. Regis filiorum Institutore
primario, Regiæ Bibliothecæ Palatino-Matritensis Præfeto,*

QUI

Et prologum, & Auctoris vitæ epitomen, & notulas adiecit.

TOMUS PRIMUS

COMPLECTENS MILLIARIUM SÆCULUM

MATRITI

APUD VIDUAM ET HEREDES D. IOACHIMI IBARRÆ REGII QUONDAM TYPOGRAPHI
MDCCLXXXVIII.

CAROLO III
HISPANAR. ET INDIAR. REGI
PIO. FEL. AVG. P. P.
REGIA BIBLIOTHECA PALATINO-MATRITENSIS
VOTA SAECVLARIA.

habeat Secum feruetque sepulcro.

F. G. M. 29

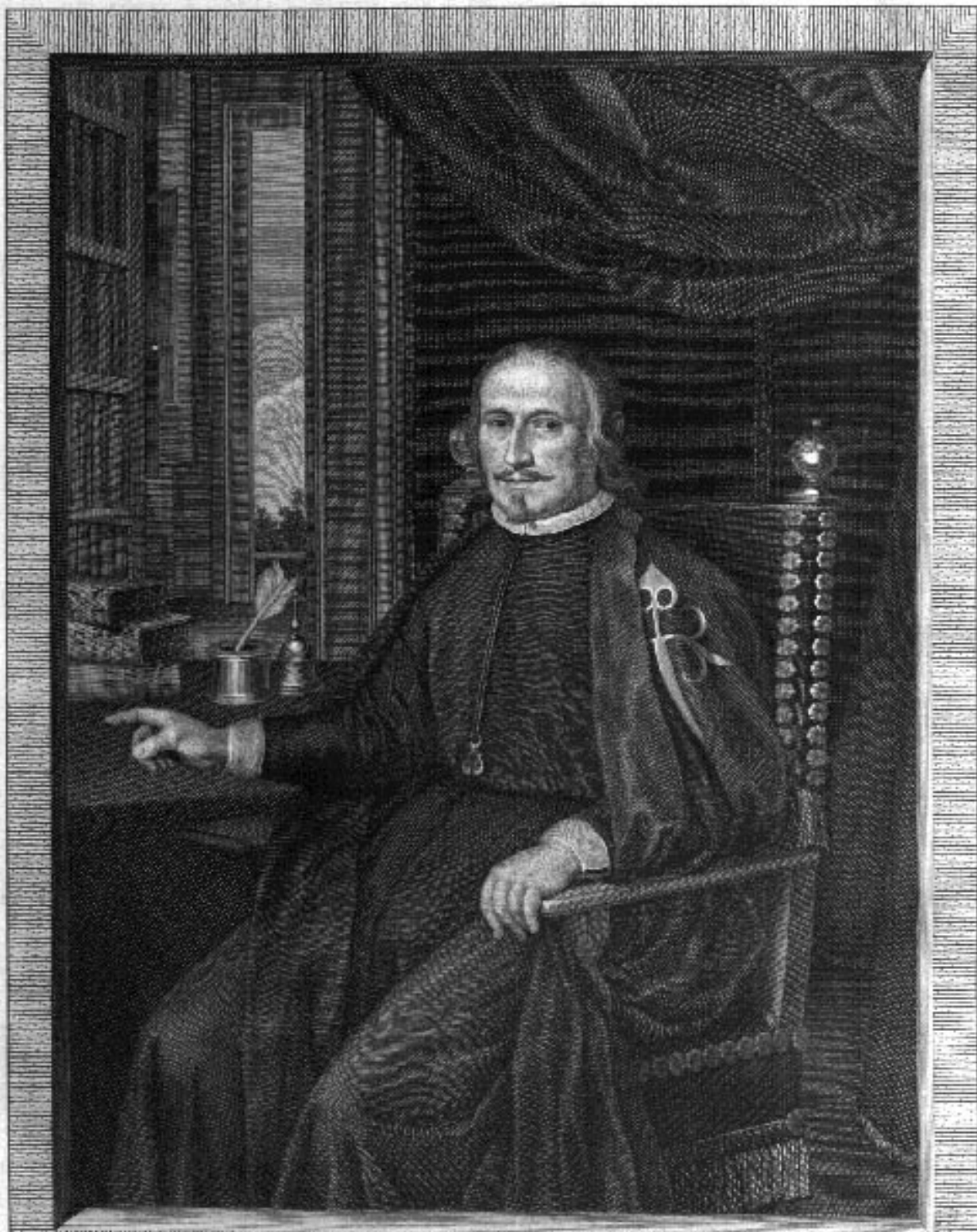

PROLOGUS.

- I. Bibliothecæ Hispanæ Veteris edendæ occasio. II. Operis dignitas et præstantia, item raritas. III. Affectum vixque exasciatum ab Auctore relictum; IV. bona tamen fide in publicum emissum fuisse. V. Confutantur obtrectatores. VI. Quid in hac editione præstitum sit. VII. Præmonenda alia.

CASU magis quam consilio factum, Lector optime, quod cum immortalis CL. NICOLAI ANTONII Scriptorum Hispaniæ Bibliotheca quam NOVAM vocant, et VETUS eiusdem Auctoris unâ prodeat. Cum enim quo tempore benignè indulgente Clementissimo Hispaniarum Rege CAROLO III. ad Regiæ Palatino-Matritensis Bibliothecæ præfecturam evocatus fui, comperissem eiusdem Bibliothecæ iussu atque impensis NOVÆ editionem adornari, diuque iam sudare sub prelo: non satis consilium probare poteram; neque è Regiæ Bibliothecæ decore futuram arbitrabar, si eius ductu et auspiciis germana utius parentis proles denuo apud nos, ut Romæ olim, scorsum ac præposterè in publicum exiret. Sed neque viam invenire erat qua serpenti latè in dies malo subveniretur, et interea typographicæ operæ urgebantur. Quæ cum sæpius animo reputarem, illud identidem succurrebat, inque eo temporis articulo unum superesse videbatur, si intermisso tantisper quem olim continuandum ac perficiendum ad me receperam de Phœnicum et Græcorum in Hispania numis labore, dum scilicet Bibliothecæ VETERIS editio appareretur ac prelo maturesceret, unicè in hoc studium incumberem, eique me penitus totum devoverem. Atque id quidem ut continuò exsequeretur non pauci, ex amicorum numero suadebant et quotidiano convicio flagitabant; quamvis alii conceptam de veterum numorum opere propediem edendo spem atque opinionem ex animis abiicere prorsus nollent. Interea tamen cum apud priores illos suscepta numorum occasione per Hispaniam et Lusitaniam itinera atque obstrictam de iisdem evulgandis fidem causarer: privatam eam denique et à libero, id est vacuo ab officiis homine, profectam, quæque proinde iniuncti mihi postea à Rege muneris publici rationibus posthabenda omnino esset, dictitabant: quo tandem factum ut novum hunc, neque sane exiguum, sed minimè prænitendum BIBLIOTHECÆ HISPANÆ VETERIS QUAM CITIUS IN LUCEM EDENDI laborem ultro mihi imposuerim; maluerimque prudentiam in hac re meam desiderari, quam si id non præstitissem neglecti planèque deserti officii reprehensionem incurrere. Atque hæc quidem ut qualemque cessationi meæ ab incepto pridem opere excusationem obtendam in prologi limine præmonenda duxi; simul ut quicquid à me in huius editionis negotio præstitum fuerit, totum id tumultuarii ac fere extemporales laboris opus æstimes, immortaliaque ut ne speres.

II. DE Bibliothecæ autem Hispanæ Veteris dignitate ac præstantia, si quæ mihi alienis olim studiis intento singulatim occurrebant universa colligerem atque huc adducerem, adum profecto egisse, atque in re minime dubia testibus non necessariis uti iure merito diceret. Sed ne tamen omnino id gratis affirmare videar, Quetifus, Echardus, Fabricius, Mansius, Wollsius, Bandinus, Hagiographi Antuerpienses, et quis non è recentioribus Bibliographis? uni eidem inter reliquarum Europæ gentium Bibliothecas principarum facile deferunt; atque ubi de nostratium scriptis apud eos agitur, aut de vita, ætate, genere, dignitatis gradu, rebusque illorum gestis dubium occurrit, unus omnium Nico-

NICOLAUS ANTONIUS HISPALENSIS IC. ORD. S. IACOBI EQUES.
 in Patria Ecclesia Canonice Regius Consiliarius Regiorumque in Urbe, et Romana Curia
 Procurator Generalis: natus XXI. Julii, ann. MDLXVII. decessit incognito aetate MDCLXXXIV.

Utraque TE VETUS et NOVA BIBLIOTHECA parente
 Gaudet, & Hesperium promovet Orbe decus;
 REGIA iure igitur bene BIBLIOTHECA merentis
 Os habitumque Orbi sistit in aere tuum.

BIBLIOTHECÆ VETERIS HISPANÆ, SIVE

SCRIPTORUM HISPANÆ GENTIS, QUI AB OCTAVIANI AUGUSTI
IMPERIO USQUE AD ANNUM ECCLESIE TRECENTESIMUM
FLORUERUNT,

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Primum esse IULIUM HYGINUM Augusti libertum, & qui agmen ducit in scriptoribus Hispanis. Vita eius ex Tranquillo. Patria. Cornelii Alexandri dicti Polyhistoris sectator fuit. Caius Licinius, cuius HYGINUM familiarissimum fuisse Suetonius ait, C. Asinius Pollio verius fuerit. Columelle sensus exponitur. Fabularum HYGINO adscriptus liber non certè eius est; nec item Astronomicum Poeticum Marco Fabio Quintiliano forsàn dicatum. Certiora eiusdem opera que perierunt ex veteribus laudatoribus commendantur. Propempticon quid? Quisnam auctor Geomatici, & alterius De limitibus librorum HYGINO seu HYGENO attributorum. Groma, seu Gruma, quid? HYGINUS De castrametatione idem cum proximè dictorum operum auctore forsàn auctor. De TURANNIO GRACULA, atque eius opere quodam Geographico.

PRIMUM est C. IULIUS HYGINUS, quem in Hispanorum Scriptorum censum, veteris ævi monumenta consulentes, referre possumus. Cuius memoriam nullis aliis potioribus consignare hic verbis dabitur, quam his Suetonii Tranquilli ex libello *De illustribus Grammaticis*: C. IULIUS HYGINUS Augusti libertus, natione Hispanus, et si nonnulli Alexandri-

nem putant, & à Cesare Romam advectum Alexandria captâ. Studiosè & avidè imitatus est Cornelium Alexandrum Grammaticum Græcum, quem propter antiquitatis notitiam Polyhistorum multi, quidam Historiam vocabant. Præsuit Palatinæ Bibliothecæ, nec eo secius plurimos docuit; fuitque familiarissimus Ovidio Poetæ, & C. Licinio Consulari historico, qui eum pauperem decessisse tradit, & liberalitate sua, quoad vixit, sustentatum. Huius libertus fuit Iulius Modestus, in studiis atque doctrina vestigia patris secutus. In hærebimus & nos his Suetonii vestigiis, elogium ut explanemus, Hyginumque simul meritis prosequamur laudibus. Hyginum, non Higynum aut ^a Higinum vel ^b Iginum, scribi debere notat Vossius ^c; rectè; quemadmodum enim ab *Hyginis* per syncopen *Hyis* dicitur, sic planè ab *Hyginis* fit *Hyinis*. Ita est in lapidibus exaratum ^d; Caius Iulius Hyginus Augusti libertus, Octavii scilicet, qui ex testamenti & adoptionis lege Iulii Caesaris magni avunculi ^e nomen ferebat. Inde *Iulie* dictæ leges quas idem tulit Augustus *De adulteriis, De maritandis ordinibus, Sumtuaria, De ambitu, aliarque. Natione Hispanus*. Id credunt, magis quàm Ægyptium esse, ex Alexandria capta advectum à Cesare, noviores ^f, præcipueque Hispani.

2. Studiosè & avidè imitatus est Cornelium Alexandrum Grammaticum Græcum,

^a Ita semper Barthius vocat. ad. Stadii lib. 5. Silv. curm. 3. v. 74.

^b Ita se reperisse in vetustissimis membranarum scholarum. in Virgilium ait idem ad Theb. 1. v. 153.

^c *De Histor. Latinis*, lib. 2. cap. 20.

^d *Theatro Inscrip. Græcæ*, pag. 2. 1. P. 931. 8. P. 1106.

^e Sueton. cap. 7. Dio. lib. 41. Aurelius Victor. in *Epitome*.

^f Matamorus *De Academicis & doctis Hisp. viris*. Matiana lib. 3. c. ult. Vossius in *Chronico* ad annum DCCXLV.